

Socialnämnden

Beräkning av behov av äldreomsorg åren 2007-2012

FÖRSLAG TILL BESLUT

- Socialnämnden antar socialförvaltningens beräkning av behov av äldreomsorg åren 2007-2012

Anita Brynje
Förvaltningschef

Catarina Stavenberg
Stabschef

SAMMANFATTNING

Förvaltningen gör varje år beräkningar av behovet av permanenta platser i särskilt boende samt behovet av hemtjänst för de kommande åren. I beräkningarna ingår även prognoser av det framtida behovet av matlådor inom hemtjänsten. Beräkningarna bygger på intern statistik samt befolkningsprognoser från december 2006.

Enligt befolkningsprognosen ökar antalet personer över 65 år i kommunen med cirka 32 % till 7000 personer till och med 2012. Detta gör att behovet av insatser från äldreomsorgen ökar.

Det nya äldreboendet Krusmyntan beräknas vara klart för inflyttning i maj 2008 med 25 platser för Tyresö kommun. Därefter kan platsantalet utökas med 5 per år. Mot slutet av planperioden beräknas en brist på platser uppkomma och därmed behov av ett nytt äldreboende. Dessutom kan en eventuell omstrukturering och ombyggnad av sjukhemmen inom Björkbackens äldrecenter påverka antalet tillgängliga platser. Slutsatsen är att ställningstagande till ett nytt äldreboende bör ske under 2009.

Vad beträffar hemtjänsten görs en framräkning av både antalet personer i behov av hemtjänst samt antalet timmar som kommer att utföras. Eftersom antalet utförda timmar inom hemtjänsten är beroende av många olika faktorer är prognosen väldigt osäker. Även det faktum att antalet hemtjänststimmar varierar mycket gör att en prognos över fem år blir till viss grad osäker. Slutsatsen är dock att hemtjänstbehovet årligen ökar med cirka 7000 till 8000 timmar.

Slutligen konstateras att antalet matlådor inom hemtjänsten ökar men att restaurang Lyktan bedöms att klara denna ökning under planperioden. Den framtida matförsörjningen utreds av förvaltningen.

Kommunala pensionärsrådet har getts information under sammanträdet den 9 maj och därefter getts möjlighet att lämna yttrande.

UNDERLAG

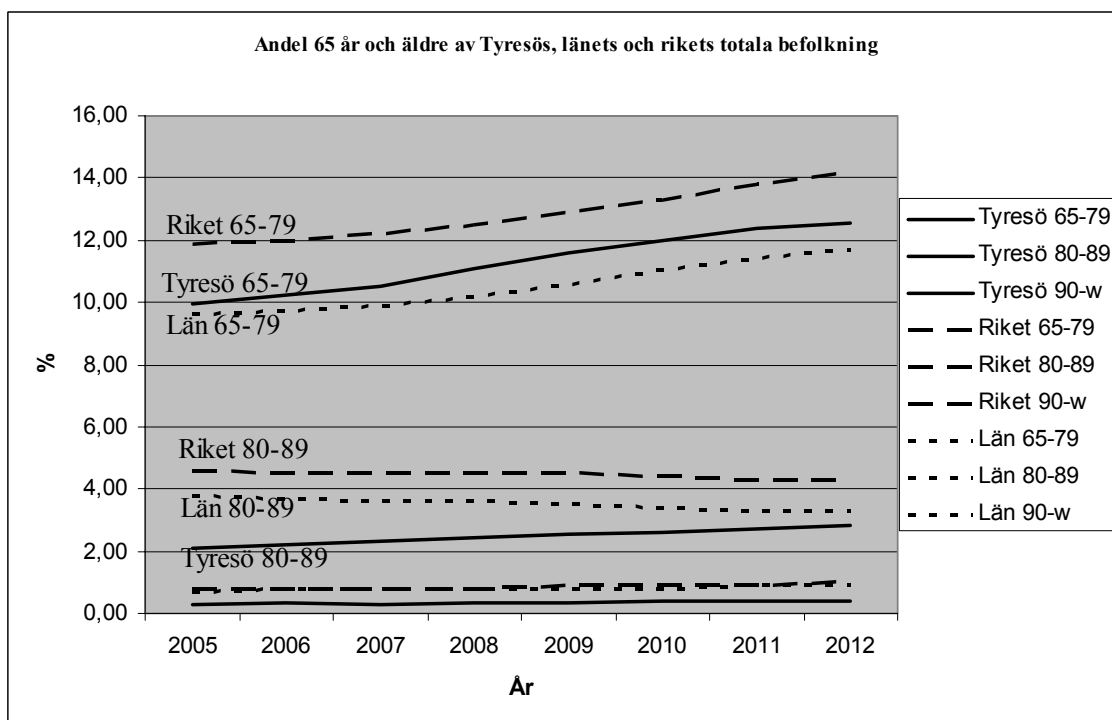
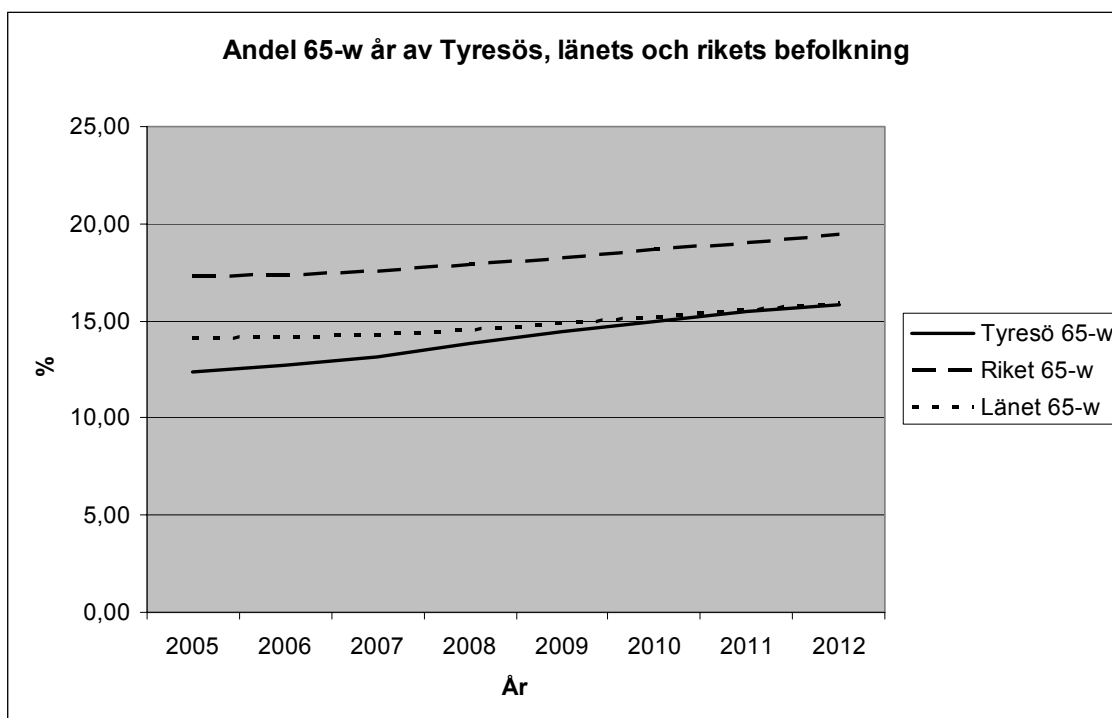
De beräkningar som görs för att ta fram denna plan baseras till stor del på den befolkningsprognos som tas fram inom kommunen. Denna prognos revideras årligen för att ändringarna i befolkningsutvecklingen skall beaktas.

Antalet personer 65 år och äldre i Tyresö kommun är idag 5298 personer. Denna grupp beräknas enligt befolkningsprognosen öka till cirka 7000 personer år 2012. Detta motsvarar en ökning på 32,1 %.

Idag utgör personer 65 år och äldre ungefär 13 % av Tyresös befolkning. År 2012 beräknas denna siffra ha stigit till cirka 16 %

Befolkningsprognos

År	Antal personer 65-79 år	Antal personer 80-89 år	Antal personer 90- w år	Totalt 65-w år
2006	4248	918	132	5298
2007	4462	986	131	5579
2008	4757	1037	136	5930
2009	5012	1092	145	6249
2010	5231	1141	164	6536
2011	5435	1180	177	6792
2012	5558	1256	184	6998

BEFINTLIG VERKSAMHET

Särskilt boende

Tyresö kommun har för närvarande 205 permanenta platser i särskilt boende varav 17 platser på Tyresögården i Skarpnäck. Tyresögården planeras dock att avvecklas under 2008 och dessa platser ersätts då med det nya boendet Krusmyntan. Byggnation av det nya äldreboendet är planerad till hösten 2007 och tas i drift i maj 2008. Krusmyntan kommer att inrymma ca 52 platser. Detta boende både byggs och drivs i privat regi.

Det finns även 30 korttidsplatser i kommunen och 18 dagvårdsplatser på Tyresögården.

I budgeten för 2006 fanns även medel för köp av 14 externa helårsplatser vid särskilda behov. Totalt vistades 53 personer på externt boende eller på sjukhus med kommunalt betalningsansvar under olika perioder av år 2006. Omräknat till helårsplatser blev utfallet cirka 12 köpta platser.

Hemtjänst

I mars 2007 hade den kommunala hemtjänsten 365 personer över 65 år med hemtjänstinsatser (exklusive personer med enbart trygghetslarm). I Tyresö kommun hade, under mars månad, 36 personer över 65 år enbart privata utförare av serviceinsatser inom hemtjänst. Totalt fanns alltså i kommunen i mars månad 401 personer 65 år och äldre med hemtjänst. Behovet av insatser varierar från enbart service till omfattande omsorgsbehov med besök flera gånger om dygnet.

Personer som bor kvar i ordinärt boende har också tillgång till kompletterande verksamheter som korttidsboende och dagverksamhet. Olika satsningar har genomförts inom äldreomsorgen för att möjliggöra kvarboende i det ordinära boendet så långt som möjligt t ex:

- Förenklat trygghetslarm utan biståndsbedömning
- Anhörigcentral (finansieras delvis av statliga medel)
- Utökat omvårdnadsbidrag med ytterligare en nivå
- Dagvård för dementa
- Boendepianering (träningseenheten)
- Projekt inom hemtjänsten med aktiverande förhållningssätt
- Kompetensstegen, utbildningssatsning för all personal inom äldreomsorgen (delvis statliga medel)
- Projektet fixarservice i syfte att förebygga fallskador i hemmet
- Specialteam inom hemtjänsten för vårdtagare med missbruksproblematik/psykiska sjukdomar
- Korttidsvård
- Öppen dagverksamhet

FRAMTIDSUTSIKTER

Personer med minneshandikapp

Demensprevalensen, det vill säga personer med demenssjukdomar är mycket låg före 60 års ålder, men ökar markant ju äldre vi blir. Risken att utveckla demens ökar i hög ålder.

I Tyresö kommun finns idag, enligt en uppskattning av kommunen demenssjuksköterska, cirka 300 personer över 65 år med medelsvår till svår demens.

Beräknat antal personer med medelsvår till svår demenssjukdom

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
65-79	119	125	131	137	143	150	156
80-89	132	142	149	158	164	171	182
90-w	51	51	53	57	64	69	72
Totalt	302	317	333	352	371	389	409

En grov bedömning är att ungefär 20 % av de med medelsvår till svår demenssjukdom är i behov av ett gruppboende medan cirka 60 % har ett omsorgsbehov som kan tillgodoses med omvårdnadsinsatser i ordinarie bostad. Detta betyder att år 2006 är 60 personer över 65 år i behov av särskilt boende på grund av en demenssjukdom samt att 181 är i behov av hemtjänstinsatser. På grund av att det är så hög andel som kan få sina behov tillgodosedda i hemmet är det viktigt att hemtjänsten har den erforderliga kompetensen för denna grupp.

Kommunen har även en väl utbyggd dagvård (18 platser) där personer med demenshandikapp ges möjlighet att få social samvaro och social stimulering. Växelvård i korttidsboende ger även ökad möjlighet till kvarboende genom att möjlighet ges till vård under en kortare tid samt att det ger ett stöd och avlastning för anhöriga. Det övervägs nu att tillskapa fler korttidsplatser på Syrenen inom Björkbackens äldrecenter.

Vilka kommer att behöva plats på särskilt boende?

Enligt utvecklingen under senare tid blir befolkningen som är i behov av omsorg eller särskilt boende allt äldre. Befolkningen är friskare högre upp i åldrarna och när de väl är i behov av särskilt boende är de i behov av större omvårdnad än förr. Vid beräkning av behoven av särskilt boende måste hänsyn tas till att de som bedöms behöva särskilt boende är allt äldre och att beräkningen inte uteslutande kan baseras på befolkningsutvecklingen. Det är också viktigt att poängtera att trots alla satsningar på stöd i ordinärt boende så måste behoven av platser i särskilt boende tryggas.

Behovet av permanenta platser för äldre

Det som bedöms påverka hur många som är i behov av permanent särskilt boende är förutom hälsoutvecklingen även hur utbyggd och effektiv hemtjänsten är, stödinsatserna till anhöriga samt omfattningen av annat stöd som kan ges i hemmet. Även det ökade utbudet av seniorbostäder bedöms påverka behovet. Tillgången på korttidsplatser bedöms också påverka behovet av permanenta platser i särskilt boende. Andra åtgärder som påverkar är tillgången av dagverksamhet, tillgänglighetsanpassning samt olika förebyggande åtgärder t.ex. fixarservice.

Kan behoven tillgodoses i ordinärt boende?

Målet inom kommunen är att de äldre skall beredas möjlighet att bo kvar i sitt ordinära boende så länge som möjligt. Detta uppnås genom olika satsningar inom hemtjänsten samt övriga stödinsatser för äldre i ordinärt boende som nämnts ovan.

Hemtjänstens arbete med ett rehabiliterande och aktiverande förhållningssätt förväntas utveckla de äldres kapacitet att klara av dagliga aktiviteter och även därigenom möjliggöra kvarboende i större utsträckning. En anhörigcentral har startats i Björkbackens äldrecentrums lokaler. Denna central skall i samarbete med primärvården bland annat genomföra uppsökande verksamhet.

Ytterligare satsningar utreds och planeras tex:

- läkemedelgenomgångar för äldre med hemtjänst
- dietist för kartläggning av kost och handledning
- utökat kundvalsstystem för omvårdnadsinsatser inom hemtjänsten

En aspekt som bör beaktas för framtiden inom hemtjänsten är hur man skall bemöta behovet hos de utrikes födda äldre. Deras behov kan skilja sig inte enbart genom språk men även kultur, religion och seder.

Totalt fanns det 1052 utrikes födda personer 65 år eller äldre i Tyresö kommun 2006. Detta utgör nästan 20 % av de äldre. Dessa är dock fördelade på 50 olika länder och cirka 520 personer från något av de nordiska länderna.

Genom att personalen inom äldreomsorgen i stort sett speglar samhället i övrigt kan behoven huvudsakligen tillgodoses genom befintlig personal. Hittills har särskilda behov kunnat tillgodoses genom köp av platser. Under 2008 kommer kundvalet inom hemtjänsten utökas och flerspråkighet värderas särskilt i upphandling av privata företag.

En annan aspekt som bör belysas är personer med psykiatriska och / eller missbruksproblem för att tillgodose ett eventuellt behov av ett särskilt boende för dessa äldre. Det finns idag 3 personer på särskilt boende för äldre med psykiatriska och / eller missbruksproblematik. Inom Tyresö kommun finns det idag totalt 18 personer över 65 år med psykiatriska och / eller missbruksproblematik i eget boende. Av dessa personer har 15 personer hemtjänstinsatser. Det bör inom planperioden övervägas hur dessa personers särskilda behov skall tillgodoses.

ANDEL MED BEHOV AV PLATS PÅ SÄRSKILT BOENDE

Utgångspunkten för beräkningarna av behovet av platser inom särskilda boenden inom kommunen är befolkningsprognosen. Denna visar att antalet personer 65 år och äldre ökar med ungefär 250-350 personer per år under perioden 2007-2012. Nuvarande prognos visar en något större ökning inom persongruppen än tidigare prognoser visat.

De flesta äldre i Tyresö kommun har ingen kommunal biståndsbedömd insats. Av personer 65-79 år är det cirka 1,5 % som bor permanent på ett särskilt boende. Andelen personer mellan 80 och 89 år som bor på särskilt boende i kommunen uppgår till dryga 10 % medan 90 år och äldre uppgår till 37,9 %. Detta medför att andelen personer 65 år och äldre som bor på kommunens äldreboenden är 3,9 % vilket är en minskning från föregående år med 0,1 procentenhet.

Som utgångspunkt har använts det behov som har rapporterats till SCB statistik Äldre – vård och omsorg 2005 samt Äldre – vård och omsorg 2006. Anledningen till att man inte tittar längre bakåt i tiden är att det 2004 och tidigare räknades på ett annat sätt så jämförelsen blir inte relevant. Det främsta skälet till att jämförelsen blir irrelevant är att statistiken år 2004 inkluderade boende i servicehus.

Tyresö kommun eftersträvar att öka kvarboendet och ett stort antal åtgärder har genomförts för att nå detta mål. Eftersom Tyresö nu har, jämfört med övriga landet, en låg andel äldre som är i behov av särskilt boende antas att andelen ligger kvar på samma låga nivå hela planperioden. Det bör även tas i beaktande att Tyresö har en ung äldre befolkning.

År	Personer med behov 65-79 år	Behov % 65-79	Personer med behov 80-89 år	Behov % 80-89	Personer med behov 90-w år	Behov % 90-w	Personer med behov totalt
2006	62	1,46	96	10,46	50	37,88	208
2007	65	1,46	103	10,46	50	37,88	218
2008	69	1,46	108	10,46	52	37,88	229
2009	73	1,46	114	10,46	55	37,88	242
2010	76	1,46	119	10,46	62	37,88	257
2011	79	1,46	123	10,46	67	37,88	269
2012	81	1,46	131	10,46	70	37,88	282

I Tyresö kommun är en väsentligt lägre andel äldre i behov av särskilt boende än övriga länet eller riket. Stockholms län hade en andel av 65 år och äldre som bodde på särskilda boenden på 6,4 %. Riket hade en andel på 6,2 % medan Tyresö kommun endast hade 3,9 % av dem som är 65 år och äldre som bodde på särskilt boende. Denna låga nivå förklaras dels av att Tyresös befolkningssammansättning skiljer sig från länet i och med att Tyresö har en ung äldre befolkning. Även de stora satsningar gjorts inom hemtjänsten påverkar andel äldre som är i behov av särskilt boende. Det faktum att Tyresö inte längre har några servicehus kan ha viss betydelse för att Tyresö skulle ligga lägre än övriga landet.

Platsbehov den 1 oktober varje år (SCB-statistik)

År	Behov av platser	Antal egna platser	Antal köpta platser i budget	Korttidsplatser	Differens
2006	208	205	14	8	19
2007	218	205	14	10	11
2008	229	205	16	10	2
2009	242	210	16	10	-6
2010	257	215	16	10	-16
2011	269	220	18	10	-21
2012	282	225	20	10	-27

I tabellerna ovan har hänsyn tagits till nedläggningen av Tyresögården med 17 platser och starten av ett nytt äldreboende under år 2008 med 25 platser. Hänsyn har även tagits till den planerade ombyggnaden av Syrenen och Kastanjen vilken medför en minskning med totalt 8 platser. Ökningen med fem platser årligen fr.o.m. 2009 är de platser som Tyresö kommun har option på i det nya boendet Krusmyntan. Den utökade kostnaden beräknas till cirka 0,5 mkr netto per plats och år.

De korttidsplatser som är angivna i tabellen ovan är en uppskattning att 10 av de befintliga 30 korttidsplatserna kan användas till personer som väntar på en specifik permanent plats på ett särskilt boende(där behovet inte kan tillgodoses med utökad hemtjänst i ordinärt boende under väntetiden).

Det skall vid analys av ovanstående tabell tas i beaktande att detta endast är en ögonblicksbild. Den tar inte hänsyn till vare sig beläggningsgrad eller att en plats kanske bebos av olika personer under ett och samma år.

Slutsats

Med de förutsättningar som angivits är slutsatsen att den brist på platser som beräknas uppkomma mot slutet av planperioden kan till viss del tillgodoses genom utökat köp av plats samt utnyttjande av korttidsplatser i avvaktan på permanentplats. Även möjligheten att utöka med fler platser på Krusmyntan än fem platser per år kan övervägas för att minska eventuell brist på platser.

Ställningstagande till ett nytt äldreboende bör dock ske någon gång under år 2009. Ett antal tomter har reserverats för uppförandet av framtidens äldreboenden. Det är därför av stor vikt att äldreplanen revideras varje år för att noga följa utvecklingen.

BERÄKNING AV BEHOV AV HEMTJÄNST

Antalet personer med hemtjänst har ökat de senaste åren från 223 personer den 1 oktober 2004 till 348 personer samma datum 2006. Detta innebär att även andelen personer 65 år och äldre med hemtjänstinsatser har ökat från 4,6 % år 2004 till 6,6 % år 2006. Cirka 30 personer har tillkommit endast genom en administrativ ändring. Antalet beviljade timmar per person har ökat markant det senaste året. Från att 2005 varit 35 timmar per månad och person har det 2006 ökat till 41 timmar per månad och person. Detta antal timmar per person och månad är i jämförelse med andra kommuner högt. Vad förändringarna i hemtjänsttimmarna beror på utreds närmare.

Behov av hemtjänst

År	Antal 65-79	%	Antal 80-89	%	Antal 90-w	%	Tot
2004	82	2,08	110	13,19	31	26,27	223
2005	119	2,90	123	14,15	37	29,13	279
2006	139	3,27	154	16,78	55	41,67	348

Prognosen över framtida behov inom hemtjänsten är osäker eftersom trenden är mycket osäker. Eftersom det under 2006 har skett en mycket kraftig ökning av både antal personer och antal timmar samt att 2007 har inletts i samma takt är prognosen över planperioden väldigt svår att säkerställa. I tabellen nedan finns det en prognostiserad uppräknings av antalet personer som kommer att vara i behov av hemtjänst. Prognosen bygger på att behovet andelsmässigt 2008 minskar för de yngre pensionärerna till 2005 års nivå samt befolkningsstatistiken.

Antal personer

År	Antal 65-79	%	Antal 80-89	%	Antal 90-w	%	Tot
2004	82	2,08	110	13,19	31	26,27	223
2005	119	2,9	123	14,15	37	29,13	279
2006	139	3,27	154	16,78	55	41,67	348
2007*	146	3,27	165	16,78	55	41,67	366
2008*	138	2,9	174	16,78	57	41,67	369
2009*	145	2,9	183	16,78	60	41,67	389
2010*	152	2,9	191	16,78	68	41,67	411
2011*	158	2,9	198	16,78	74	41,67	429
2012*	161	2,9	211	16,78	77	41,67	449

* Beräknat efter behovs % samt befolkningsökningen

Enligt statistik från 2006 var antalet utförda och ersatta timmar 134 936. Detta skulle då ge ett medeltal av utförda timmar per brukare på cirka 388 timmar per år.

År	Totalt beräknat behov	Totalt beräknade timmar
2004	223	115 572**
2005	279	110 010**
2006	348	134 936**
2007	366	141 987***
2008	369	138 006****
2009	389	145 486****
2010	411	153 714****
2011	429	160 446****
2012	449	167 436****

** Tagit från förvaltningens statistik.

*** Uträknat efter samma behovsprocent som 2006 och samma tim/per/år 388.

**** En sänkning i behovsprocenten för 65-79 år samt en sänkning av tim/pers/år med 14 tim till 374.

År 2007 uppskattas att behovet kommer att vara detsamma som 2006 och att antal hemtjänsttimmar per brukare och år kommer att bli detsamma. Däremot år 2008 räknas med en minskning i behovet av hemtjänst för de yngre äldre i kommunen samt räknas det även med en minskning i antal timmar per brukare och år. Denna minskning i timmar uppnås genom effektiviseringar av hemtjänsten och en översyn av de schablontider som nu ligger till grund för den beviljade tiden. En samordning av insatser bedöms kunna ske, t.ex. tvätt och städning, och den bedömda tiden för att utföra insatserna kan minskas

Ledsagning

Insatsen beviljas om den enskilde inte kan ta sig ut på egen hand t ex köpa kläder, besöka läkare, tandläkare eller andra aktiviteter utanför hemmet. Till viss del tillgodoses detta behov genom hjälp från frivilligorganisationerna.

Under 2006 utfördes cirka 840 timmar ledsagning under hela året. Dessa fördelas på cirka 60 brukare vilket är ungefär dubbelt så många som år 2005. Antalet brukare har fördubblats från år 2005 till 2006. I budget för 2007 finns det 250 000 kronor avsatta för ledsagning vilket enligt prognosen kommer att vara tillräckligt

Avlösarservice

Insatsen är till för att avlasta anhörig som hjälper make/maka eller annan närstående i samma hushåll under alla tider på dygnet. Det innebär att hemtjänstpersonal avlöser den anhörige i hemmet. Avlösningen är framför allt till för den anhöriges rekreation och ej för till exempel studier eller förvärvsarbete. Det beviljas om det bedöms att den enskilde inte kan vara ensam, t ex på grund av oro, och behovet inte kan tillgodoses med tillsyn eller andra insatser via hemtjänst. Vanligen beviljas upp till 20 timmar per månad, företrädesvis under dagtid på vardagar. Under 2006 genomfördes cirka 980 timmar och i 2007 års budget finns det 350 000 kronor avsatta för dessa timmar.

Denna typ av insats har mellan åren 2005 och 2006 legat konstant mellan 10 och 15 brukare.

Slutsats

Eftersom det senaste årens hemtjänsttimmar har varierat så mycket blir prognosen mycket osäker. Med beaktande av 2007 års början och med en utveckling liknande den som var 2006 skulle den totala mängden utförda timmar bli ca 165 600. När istället utvecklingen under 2005 beaktas blir det totala antalet timmar cirka 144 800. Den siffra som använts i tabellen ovan är framtagen genom att använda samma antal utförda timmar och enbart ta hänsyn till befolkningsförändringen. År 2008 anges efter de planeringsförutsättningar som finns för budget 2008. Slutsatsen är dock att hemtjänstbehovet ökar med cirka 7 000-8 000 timmar vilket motsvarar 1,7-1,9 mkr årligen.

I de ovan beräknade timmarna har inte de cirka 2 000 timmar som utgörs av ledsagar- och avlösarservice tagits med. Dessa beräknas också att öka i samma takt som befolkningsökningen vilket medför att avlösar- och ledsagarservice kommer att uppgå till totalt cirka 2 400 timmar år 2012.

Behovet av matlådor

Inom Tyresö kommun tillhandahåller hemtjänsten idag varma matlådor till de brukare som beviljats matlåda som insats. Dessa matlådor kommer från restaurang Lyktan som ligger i Björkbackens Äldrecentrum. Utredning pågår för att se över denna produktion för att klara framtidens ökade och mer speciella behov.

Idag producerar Lyktan ungefär 80-90 matlådor på vardagar och 60-65 matlådor på helgerna. Baserat på befolkningsutvecklingen beräknas behoven av matlådor öka med 60-80 lådor per månad varje år.

På Lyktan produceras även maten till Björkbackens äldreboende. Lyktan har under det senaste året utökat sin maskinpark för att möta det ökade behovet av mat inom omsorgen. Restaurang Lyktan klarar en prognostiserade ökningen som kommer att ske under planperioden. Planer för hur produktionen skall klaras efter 2012 bör dock börja utarbetas. Olika alternativ för produktion samt distribution utreds för tillfället inom förvaltningen.